

מרכז פרדס ליהדות
ויישוב סכסוכים

דיבור חדש
שבוע לקידום מחלוקת בונה

המרכז ליישוב סכסוכים בהסכמה
المركز لتسوية الخلافات
The Center for
Conflict Resolution by Agreement

מרכז מוסיקה
מוזאיקה

דבר תורה פרשת משפטים "אחרי רבים להטות"

אך לפניכן- זכרו את המ"ט פנים לכאן ומ"ט פנים לכאן!

כתב: הרב ד"ר דניאל רוט

בפרשת השבוע שלנו, פרשת משפטים, אנו קוראים את המילים "אחרי רבים—להטות" (שמות כג:ב) שמתפרשת בפרשנות הרבנית כ'מכריעים על פי הרוב'. בתלמוד הירושלמי (ירושלמי סנהדרין ד:ב, כב ע"א) מסופר שכאשר משה עלה לקבל את התורה הוא ביקש "תורה חתוכה" כלומר ברורה בלי שום ספקות, אולם ה' עונה לו ש"אחרי רבים—להטות", כלומר, אם הרוב קובע שאדם זכאי—הוא זכאי, אם הם קובעים חייב—הוא חייב— על מנת שהתורה תהיה נדרשת מ"ט פנים (49 סיבות) לפסוק נושא באופן אחד ועם מ"ט פנים לפסוק אותו באופן הפוך. המשמעות של זה היא שכל הלכה הלכה צריכה להיות מובנת עם מ"ט הפנים לפסוק אותו באופן אחד ומ"ט הפנים לפסוק אותו באופן הפוך. וההצבעה רק יכולה להתבצע לאחר מכן. אם הרוב קובע שהנושא הוא טהור, הוא טהור, ואם הם קובעים שהנושא הוא טמא, הוא טמא.

ההבנה שצריך להתייחס ל- מ"ט פנים נגד מ"ט פנים היא לא רק עבור משה וחכמי הסנהדרין, לפי המדרש, בתקופת דוד המלך אפילו ילדים קטנים היו יודעים לדרוש את כל התורה במ"ט פנים לכאן ומ"ט פנים לכאן (ויקרא רבה ב:כו). הריטב"א (מאה י"ג, ספרד) מסביר שזוהי הדרך להבין את האגדה המפורסמת על הבת קול שהכריזה "אלו ואלו דברי אלוקים חיים" (בבלי עירובין, יג ע"ב) על אף שהם אוחזים בדעות הפוכות. התלמוד הבבלי גם מציין שישנם נ' (50) שערים של בינה ומשה רק זכה להגיע למ"ט מהם, לכן, אין אדם, אפילו לא משה, שבידו האמת המוחלטת של כל נ' השערים (בבלי נדרים לח ע"א).

להיות מסוגל לתפוס את הניגודיות שב-מ"ט פנים נגד מ"ט פנים בכל נושא מסוים יכול להיות דבר מאוד מאתגר, במיוחד כשאנחנו מושפעים אישית מהנושא. זה דורש מספר מידות מסוימות, ראשית, זה דורש מודעות עצמית למ"ט הסיבות האישיות שלנו שהביאו אותנו להבנת האמת כפי שאנו תופסים אותה כעת. אילו חוויות ואנשים תרמו להבנת האמת כפי שאנו תופסים אותה? שנית, נדרשת תחושה עמוקה של ענווה והבנה שהאמת שלנו היא במקרה הטוב חלק מסוים מהאמת השלמה משום שהיא מבוססת רק על מ"ט פנים והיא לעולם לא תגיע לאמת המוחלטת של נ' הסיבות. ברגע שרכשנו מודעות למ"ט הפנים שמהוות בסיס להבנת האמת שלנו, אנו צריכים להכיר ב-מ"ט החוויות, הסיפורים, הדאגות והערכים שמעצבים את האופן בו הצד השני מבין את האמת. על מנת להבין באופן מלא את הדעה הנגדית, עלינו לטפח תחושה אמיתית של כבוד עבור המתנגדים לנו. כמו כן נדרשת גם סקרנות בנוגע למ"ט הפנים והחוויות אשר מעצבות את הבנת האמת של מתנגדנו: נדרשת הקשבה עמוקה ומידה של אמפטיה.

היכולת לתפוס את החלוקה של מ"ט נגד מ"ט הפנים בנושאים מורכבים מאפשרת לנו לקחת חלק בתהליך של ניהול מחלוקת בונה (מחלוקת לשם שמיים). הפרקטיקה הזו שמתבצעת על ידי חכמי המשנה והתלמוד, עדיין מתורגלת היום בכל פעם ששותפים ללימוד בחברותא מתווכחים על הפרשנות השונה של הטקסטים.

מרכז פרדס ליהדות
ויישוב סכסוכים

דיבור חדש
שבוע לקידום מחלוקת בונה

המרכז ליישוב סכסוכים בהסכמה
المركز لتسوية الخلافات
The Center for
Conflict Resolution by Agreement

מרכז מוסאיקה
מרכז ליישוב סכסוכים
מוזאיקה

בט' באדר, סביב שנת 66 לספירה, זמן קצר לפני חורבן בית המקדש השני, החכמים הזניחו את העיקרון של מ"ט פנים נגד מ"ט פנים ומצאו עצמם בתוך מחלוקת הרסנית. כל אחד ניסה לסנגר על האמת שלו מבלי לקחת בחשבון את האמת של הצד השני. לפי התלמוד, זה קרה כאשר בית הלל ובית שמאי חדלו מלנהל את המחלוקת ביניהם באופן בונה "לשם שמיים" והחלו לקחת חלק בעימות אלים בנוגע לשאלה איך לנהוג כלפי אנשים שהם לא יהודים (ירושמי שבת ד:א, ג ע"ג).

כיום, המיומנות התרבותית של קיום מחלוקת בונה ושיח בונה נשחקת שוב. עלינו לחזור למקורות ולמסורת במטרה ללמוד ולחזק את המיומנויות השכליות והרגשיות ההכרחיות לשם יצירת מודעות בסיסית בנוגע ל- מ"ט הפנים שלנו ומתן כבוד עבור מ"ט הפנים של הצד השני. רק כך אנו עשויים לטפח קיום מחלוקות בריאות יותר "מחלוקות לשם שמיים".